

בס"ד

האנטישמיות המודרנית – הצד האחר של מטבע הגאולה ליום השואה ויום העצמאות (ע"פ שעורו של הרב תמיר גרנות)

התרוממות גדולה אפשר להכיר שכל עניני האדם והמציאות, שייכים לעולם מוגבל אך קשורים לעולם בלתי מוגבל, 'מלכות כל העולמים' 'ממשלת דור דור'. כשמחשבתנו המצומצמת נפגשת בחשבון הא-להי, אנו באים לידי ידיעה שאמנם אנו נמצאים במצב מסוים מוגדר, אבל שייכים אנו אף למציאות עליונה ומקיפה, ומחשבה זו מרוממת אותנו.

כך גם כשמתבוננים בשואה מתוך התקשרות לחשבון הא-להי, ממילא משתחררים מההרגשה המעיקה והמדכאת. מתוך שייכות לדבקות א-להית עליונה והתרוממות לספירה א-להית כללית – מופץ אור גם על הדברים היותר נוראים ואיומים. הקב"ה אינו כבול לצמצום המחשבה שלנו, אלא אדרבה, המחשבה שלנו שייכת לחשבון שמים וארץ וכל דור ודור. החשבון הא-להי אינו מצומצם לדור אחד מבין הדורות, אלא הוא חשבון של 'כל דור ודור'.

רק מתוך גישה זו קיימת אפשרות של 'ויען ד' את איוב מן הסערה' (איוב ל"ח, א) – התרוממות למצבים רוחניים עילאיים של שייכות לבורא עולם. נכון שקיימת אצל האדם נטייה להבין את ההנהגה הא-להית בהבנה של קטנות, אבל אז מתעוררים קשיים בהבנה. אנו מצויים להתרומם אל הבנה של גדלות, 'בינו שנות דור ודור', להתרומם מעל ההסברות הקטנוניות, מעל החיטוטים. יש להזהר שלא לחשוב בצמצום ובקטנות לגבי בירורי החשבונות ההסטוריים של כלל-ישראל, אלא להגיע להרמת המחשבה לחשבונות כלל עולמיים. רק מתוך כך יש מקום להתבונן על מעשי ד' הגדולים. 'תורת ד' תמימה' (תהילים י"ט, ח) ואז היא 'משיבת נפש' (שם). כשהתורה נתפסת בשלימותה היא משיבת נפש, וכן כשעניין כלל ישראל נתפס בשלימותו, רק אז הוא משיב נפש.

ריבוננו של עולם סידר את ההיסטוריה כך שבמשך זמן מסוים נהיה בגלות, ואחר כך הוא מסובב את הסיבות כך שבתהליך הנמשך כמה דורות, כלל-ישראל מתחיל להתעורר. 'התנערי מעפר קומי' (ישעיהו נ"ב, ב), ישראל הולך ומתקרב להתעוררות שלמה.

אין זה תהליך פשוט כל כך, יש מצבים שקשה להינתק מן הגלות. אבל הרי הגיע הזמן של תחיית העם וגאולת הארץ, הגיע הקץ המגולה של 'אתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תישאו לעמי ישראל כי קירבו לבוא' (יחזקאל ל"ו, ח). נשמת העם ונשמת הארץ שייכות זו לזו, וכשהעם נפגש עם ארצו הרי היא חוזרת לתחייתה. 'כי קירבו לבוא' – ישראל התקרבו לעלות לארץ, ודבר זה גורם לתחיית הארץ.

אבל כשמגיע זמן זה של יציאתנו מחושך הגלות, מופיעים מצבים הדומים לזה של העבד, האומר 'אהבתי את אדוני' (שמות כ"א, ח), יהודים מתאהבים בגלות ומסרבים לעלות לארץ ישראל. אבל הגלות אינה יכולה להימשך לעולם ועד, גלות היא החילול השם היותר גדול, כפי שמפורש ביחזקאל: 'ויבואו אל הגויים אשר באו שם ויחללו את שם קדשי, באמור להם עם ד' אלה ומארכו יצאו' (יחזקאל ל"ו, כ).

1. "שיחות הרב צבי יהודה" שיחה א' תשכ"ז, עמ' ז-יג

...אין לבוא בקושיות ותלונות על רבוננו של עולם. ביום הכיפורים אנו אומרים וידוי 'על חטאי המסודר לפי סדר א"ב, הכולל חטאים שבין אדם למקום ובין אדם לחבירו. הדבר האחרון שאנו מזכירים הוא 'על חטא שחטאנו לפניך בתמהון לבבי'. המהרי"ל דיסקין שאל: איזה חטא יש בתימהון לבבי? האם יש איזה לאו, או איזה איסור להתפלא ולתמוה? והוא השיב, שחטא זה של תמהון לבבי הוא החטא היותר חמור, שיא החטאים, להתפלא על הקב"ה! יש לפעמים מצבים בחיי האדם בהם אין מבינים את ההנהגה הא-להית, ואז באים בקושיות ותלונות על רבוננו של עולם. ביקורת הקב"ה היא החטא היותר גדול, הנובע מחוסר אמונה בהשגחה הא-להית. גם הקושיות על השואה הן בגדר תלונה על הקב"ה.

חשבון א-לקי : הכל בא בסוד ה'. כל סדר ההנהגה הא-להית אינו גלוי לנו. לעשות חקירות בענין השואה – הוא מעשה ילדות, רק בזהירות גדולה ומתוך בגרות רוחנית אפשר לגשת לעניין הנורא הזה. ראשית כל יש לזכור שקיים הבדל בין חשבון א-להי לחשבון אנושי. השקפה אמיתית ואמונה אמיתית כוללות גם הבנת שנות דור ודור: 'זכור ימות עולם, בינו שנות דור ודור' (דברים ל"ב, ז), הבנת התגלות ד' בעולם בכל השטחים, התגלות ד' בטבע, ולא פחות מזה התגלות ד' בהיסטוריה, בשנות דור ודור, ואמונה בהנהגה ובחשבון הא-להי. אבל יחד עם זאת יש לזכור 'כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי, נאום ד'... כן גבהו דרכי מדרככם ומחשבותי ממחשבותיכם' (ישעיהו נ"ה, ח-ט). חולשה באמונה ובהשקפת עולם מביאה למדידת ההנהגה הא-להית על פי קנה-מידה של הבנתנו, שהיא מצומצמת, ואינה יכולה לתפוס את הנהגת 'מלכות כל העולמים'. החשבון שלנו הוא חשבון אנושי, חשבון הווי, לעומת החשבון הא-להי שהוא חשבון של דורות. יש עניינים גדולים ונוראים שחובקים זרועות עולם, ואין אנו מוכשרים להבין אותם ולהקשות עליהם קושיות. קורה ואדם שוכח שענייננו אינו תלוי במידת יכולתנו להתרומם ולהיפגש בחשבונות א-להיים כלליים. אין זה קל כל כך להתרומם למידה זו. על כן, היו אנשים שהגיעו לאובדן אמונה בעקבות השואה, היות ולא הצליחו להתרומם לדעת א-לוקים אמיתית. כמובן, יש להבין אותם, כפי שאמרו חז"ל על איוב 'אין אדם נתפס על צערו' (בבא בתרא טז ע"ב). יש מקום להבין אדם על מעשיו הרעים שהוא עשה בשעת צערו, אם כי אין להצדיקו על כך.

כשאומרים לאדם שאינו יכול להבין את ההנהגה הא-להית בכל גדולתה חכמתה ואמיתיותה, הוא מרגיש יחס של שלילה ודיכוי. לאדם קשה לקבל גישה שלילית, וקשה לו להסתגל לכך ש'לא מחשבותי מחשבותיכם'. הבנה זו ש'לא מחשבותי מחשבותיכם' אינה צריכה לנבוע משלילה, אלא אדרבה, מתוך

לא מהצד הדתי, לא בגלל שעם ישראל הולך ומצהיר שהוא עם ה', אלא הוא עם ה' גם ללא הצהרות. זו האמת שלו והמדריגה המוחלטת שלו, זה מה שהוא מגלם בעצם חייו. אם כן יש להלחם בעם ישראל לא בגלל שהוא אומר שהוא דתי – אין צורך לומר לו עבוד עבודה זרה, צריך להלחם בו – בעצם קיומו, משום שעצם קיומו זה קודש. זאת מדריגה א-לקית מוחלטת, עצם הוויתו הלאומית היא קודש. וכיון שכך, מבין אותו גוי בהבנה אינסטינקטיבית שצריך להשמיד את עצם ההויה שלנו, לא להשאיר מאיתנו זכר, משום שלהשאיר זכר מאיתנו בעולם זה להשאיר את אותה ההופעה הא-לוקית בעולם, שהוא הגוי הרשע אמנם לא יודע לבטאה, הוא איננו מבין אפילו את מניעיו האמיתיים למעשיו ורשעותו, אבל העובדה היא שהאומה הישראלית החיה היא אנטי התרבות הגויית, אנטי התרבות הגרמנית העומדת בפיסגת התרבות האירופאית והאנושית, והיא המבטאת את האידאה של הגויים. היא היופי, היא השירה, היא הפילוסופיה, היא הכל, והיא הלוחמת באותו עם קטן שמתחיל לצמוח בעולם. היא מבינה שעם קטן זה הוא כולו קודש ובעצם חייו מנוגד לתרבות הגויית. 'הנה עם בני ישראל רב ועצום' (שמות א', ט), היא מבינה שכפי גודל המעלה המוחלטת כך צריכה להיות גודל ההשמדה המוחלטת. היא מבינה שהמלחמה פה היא 'על כל הקופה', היא אינה נלחמת על חצי ולא על שלישי, היא אינה רוצה 'לגיר' אותנו ולעשות אותנו לגרמנים טובים, היא מבינה שהיא נלחמת בגזע הישראלי (וזה מה שאמר אותו צורר שהגזע העליון נלחם בגזע הישראלי). זו מלחמה בין שני גזעים, הוא מבין טוב את האמת ומגלה אותה בעולם, הוא גילה באופן תכליתי ליהודים שהם יהודים, הוא רצה לפגוע ביהודי כיהודי ולא מצד אחר, כיון שהוא הבין שזו מלחמה בין גזע לגזע, זו המלחמה שנלחם בנו הרשע הזה. והאמת היא שהצדק איתו מבחינה זאת שיש פה הופעה א-לקית מוחלטת שמופיעה בעולם, ובעצם הרשעה שבו הוא מבחין בזאת ורוצה להשמידה, אבל לבסוף עם ישראל נשאר כיון שהאמת היא שעם ישראל הוא עם מוחלט שאינו יכול להשמד. נמצא שעל אף שהיסורים שעברנו הם יסורים גדולים מאד, הרי שדוקא אינסטינקט גויי זה של שנאה ורצון להשמידנו, מברר לנו עד כמה שהגאולה שלנו מוחלטת, איזה מימד אמיתי ושלם יש לה. גאולה שאין לה הפסק עולמית

כשמגיע זמן הגאולה, קורה שיש סיבוכים, וחלק גדול מעם ישראל נדבק 'בזפת הגלות'. כך היא העובדה: הרבה יהודים התרגלו לטומאת הגלות, ומסרבים לעזוב אותה. ואפילו צדיקים גדולים לפעמים קשורים לגלות וטומאתה. אז מתחיל טיפול א-להי פנימי עמוק ונסתר של הטהרות מטומאה זו, ניתוח ורפוי. כל המיליונים שבישראל הם יחד גוף אחד, אורגניזם אחד, וכשהוא מתעכב מהבראתו בגלל דבקותו בארץ העמים, יש צורך בניתוח א-להי אכזרי. הגיע הזמן שישארל ישובו לארצם, אבל מכיון שחלק מהם ממאנים לעשות זאת, אין דרך אחרת אלא 'ויקחני בציצית ראשי' (יחזקאל ח', ג), כדי להעלותם לארץ ישראל בעל כרחם. כשמגיע הקץ, ואין כל ישראל מכירים בכך, מופיע ניתוח א-להי אכזרי של ניתוק מן הגלות. לא מדובר כאן בחשבון עם פלוני או אלמוני, מכיוון שזה סוד ד', סוד הנשמות, אלא בניתוח במובן הכללי, בגלל המציאות של 'וימאסו בארץ חמדה' (תהילים ק"ו, כד), ניתוח המביא את העם לניתוק מן הגלות וחזרה לארץ ישראל מקום חייו.

כל עם-ישראל הוא גוף אחד שלם שמופיע בבריאותו רק בארץ-ישראל. בגלות אנו נמצאים במצב לא נורמלי ולא בריא, והשיבה לארץ-ישראל היא שיבה לנורמליות. בגלות איננו במלא בריאותנו, מכיוון שנהרסה מציאותנו הכלל-ישראלית, ונשארו יחידים, 'שארית ישראל'. הגלות גורמת עיכוב בהתגלות אור החיים הכלל-ישראלי, נהרסת מציאותנו הציבורית והלאומית, ואנו נשארים מבודדים. אמנם לא לנצח יבשו עצמותינו, ואנו מחכים להתגלות אור חיים מחדש. והנה מגיע זמן החזרה לבריאותנו, הקיץ הקץ!

2. "מגלות לתקומה: חמשה מאמרים" - הרב משה בלייכר ראש ישיבת שבי חברון (עמ' 11-12)

התחייה של עם ישראל בדורנו איננה תחיה זמנית, היא אינה דבר ארעי, אלא, דבר מוחלט, לאומיות שכולה קודש, עצם בנין החיים של האומה זה בנין של קודש, כל ההתעוררות הלאומית הזו היא כל כולה הופעה א-לקית מוחלטת, של אומה שקמה וחיה מחדש, של נשמת ישראל שהולכת ומופיעה מחדש בעולם. וכאשר הנשמה הזו מתחילה להופיע בעולם, באותו זמן מתעורר האינסטינקט של אותו גוי רשע והוא מכיר בטבע שלו, שעצם החיים הישראליים עצם בנין האומה, זה בנין א-לוקי,